

Проф. др Милоје Ракочевић, Универзитет у Нишу
ЧЕТВОРО ОЧИЈУ У СПОЗНАЈИ СТВАРНОСТИ:
ОДНОС НАУКЕ, ФИЛОЗОФИЈЕ, УМЕТНОСТИ И РЕЛИГИЈЕ

У предавању се полази од идеје да се у спознаји укупне стварности морају узимати у обзир све четири линије могуће спознаје: наука, филозофија, уметност и религија. Уз кратак осврт на цивилизацијски ток њиховог односа, у предавању се предочавају нова виђења у чијем средишту су метафоричност, кодогеност и семиотичност феномена у природи и људском стваралаштву; на општем плану, као и на конкретним примерима.

Од времена кад је Фредерик Клеменц (Frederic Edward Clements, 1874–1945), године 1916, предочио да се свака биљна заједница на планети мора посматрати као јединствени организам, метафора је ушла и у природне науке, а са њом и разумевање да без филозофије наука бива ускраћена за суштину спознаје (повратак епистемологије на велика врата).

У најновије време, уз генетски код појављују се и теорије о биолошким кодовима уз постављање питања да ли је *кодогеност* онтогенетска и семиотичка суштина, или је у питању само позајмица назива зарад лакшег физичко-хемијског тумачења. То је други повратак филозофије у припомоћ науци. Предочавањем детерминације периодног система хемијских елемената златним пресеком (половином 20. века), а такође и генетског кода (крајем 20. века), успоставиле су се и нове везе науке и уметности. С друге стране, на нов начин се поставило и питање егзистенције стварности као такве, па је то питање неминовно поново водило и ка новом успостављању везе између науке и религије.

Prof. Dr. Miloje Rakocević, University of Nis
FOUR EYES IN THE COGNITION OF REALITY:
THE RELATION OF SCIENCE, PHILOSOPHY, ARTS, AND RELIGION

The lecture starts with the idea that in knowledge of the overall reality all four lines of possible cognition have to be considered: science, philosophy, arts and religion. With a brief overview of the civilizational course of their interrelatedness, the lecture prefigures new perspectives, with metaphoricity, codogenicity, and semioticity of the phenomena in nature and human creation, as their nucleus in general, as well as in concrete examples.

Since the time when Frederic Clements (1874–1945), in the year of 1916, showed that each plant community on the planet had to be regarded as a unique organism, metaphor entered natural sciences as well, and with it the understanding that without philosophy science is deprived of the essence of knowledge (epistemology made a big return).

In most recent times, along with the genetic code, theories of biological code also appear, posing questions whether codogenicity is ontogenetic and semiotic essence, or it is only a term borrowed for easier physico-chemical interpretation. That is the second return of philosophy to help science. By presenting the determination of the periodic system of chemical elements according to golden ratio (half of the 20th century), as well as the genetic code (by the end of the 20th century), new connections of science and arts were established. On the other hand, the question of the existence of reality as such emerged in a new way, and this question inevitably again led towards a new establishment of the relation between science and religion.

Његова Преосвећеност др Максим (Васиљевић),
Владика Лос Анђелеса и западне Америке
ПРИРОДНЕ НАУКЕ И ТЕОЛОГИЈА

Које су тачке додира природних наука (биологије, физике, медицинске терапије и др.) и теологије које би омогућиле њихов смислени дијалог? Неопходност комплементарног и мултидисциплинарног приступа потиче од чињенице да људску датост обликују а) „пало“ стање природе (схваћене антрополошки и космолошки) која услед неминовног закона ентропије тежи хаосу и б) трансцендентни порив ка истинитом постојању које не жели да зна за смрт и пропадљивост.

Живот се у хришћанском искуству не схвата само као уско „морални“ или „духовни“ (насупротив соматском и физиолошком) него као комплексна чињеница и као стварност богоданог живота у свим димензијама, од анималног и соматског, преко психичког и духовног до космичког. Теолог истражује људску природу у њеној конкретној датости (хумана физиологија), али је и мери у светлу личности Христа. Док наука приступа питању човека интроспективним кретањем и технолошки потпомогнутим загледањем у самог човека, дотле теологија о човеку дискутује као о неодредивом бићу које се може разумети једино у светлу његовог односа према изван-људским стварностима. У том смислу може или мора бити додира, преплитања или подударања између теологије и науке. Створен по слици савршенога Бога, човек незауостављиво хита ка своме Прототипу, не успокојавајући се на хоризонту природе, јер „бездан“ Божије љубави трајно призива „бездан“ људске слободе.

His Grace Dr. Maxim (Vasiljević)
Bishop of Los Angeles and West America
NATURAL SCIENCES AND THEOLOGY

What are the points of contact between natural sciences (biology, physics, medical therapy etc.) and theology that would enable their meaningful dialogue? The necessity of a complementary and multidisciplinary approach arises from the fact that human reality is determined by a) the “fallen” state of nature (understood anthropologically and cosmologically), which, due to the inevitable entropy tends to chaos and b) transcendental impulse towards genuine existence which does not want to know about death and corruptibility.

Life in Christian experience is not understood merely as “moral” or “spiritual” (contrary to somatic, physiological), but as a complex fact and reality of God-given life in all dimensions, from animal and somatic, through psychic and spiritual to cosmic. A theologian explores human nature in its concreteness (human physiology), but it is also measured in the light of Christ’s personality. While science approaches the question of man by introspecting movement and technologically assisted observation of the man themselves, theology considers man as a indefinable being that may be understood only in the light of their relationship towards beyond-human realities. In that sense, there may be or must be the connection, permeating, or congruence between theology and science. Created by the image of the perfect God, man unremittingly rushes towards their Prototype, not finding peace on the horizon of nature for “abyss” of God’s love eternally invokes the “abyss” of human freedom.